

Lausuntopalautemuistio: Selvitys yritysten viranomaisraportoinnin uudistamistarpeista

TIIVISTELMÄ

Verohallinnon valmisteluprojekti on laatinut selvityksen yritysten viranomaisraportoinnin uudistamistarpeista osana Yrityksen digitalous -hankkeen jatkotyötä. Selvitys oli julkisella lausuntokierroksella alkuvuonna 2026, ja siitä annettiin yhteensä 35 lausuntoa eri viranomaisilta, ministeriöiltä, etujärjestöiltä ja yrityksiltä.

Lausuntopalautteiden perusteella uudistuksen tavoitteita eli asiointitarpeen vähentämistä, viranomaisraportoinnin tehostamista, päällekkäisen raportoinnin poistamista sekä tietojen nykyistä tehokkaampaa hyödyntämistä pidetään lähtökohtaisesti kannatettavina. Rakenteisen ja standardoidun taloustiedon saatavuuden katsotaan mahdollistavan automaation lisäämisen, tiedon laadun parantamisen sekä viranomaisprosessien sujuvoittamisen.

Samanaikaisesti lausunnoissa tuodaan esiin varauksia uudistuksen toteutukseen, aikatauluun ja laajuuteen liittyen. Keskeisenä haasteena nähdään tietosisältöjen harmonisointi, taloushallinnon järjestelmien monimuotoisuus sekä ilmoittamiseen liittyvät yksityiskohdat. Useat lausunnonantajat korostavat, että ilman riittävää, myös kansainväliset lähtökohdat huomioon ottavaa standardointia, tiedon minimointiperiaatteen noudattamista sekä lainsäädännöllisiä muutoksia uudistus ei välttämättä vähennä hallinnollista taakkaa, vaan voi jopa lisätä sitä.

Yleisesti lausunnoissa painotetaan vaiheittaista etenemistä, pilotointia sekä riittäviä siirtymäaikoja. Lisäksi todetaan, että lainsäädännön on valmistuttava hyvissä ajoin ennen teknistä toteutusta, jotta tarvittavat järjestelmämuutokset voidaan toteuttaa hallitusti.

Oikeudellisesta näkökulmasta keskeiseksi nousee uudistuksen yhteensopivuus EU-sääntelyn, erityisesti arvonlisäverodirektiivin ja ViDA-direktiivin kanssa. Lisäksi lausunnoissa nousevat esiin arvopaperimarkkinalainsäädäntöön, kirjanpidon ja verotuksen eroihin, tietosuojaan ja tietoturvaan liittyvät kysymykset sekä yritysten oikeusturvan varmistaminen. Lausunnoissa nostetaan esiin myös IFRS- ja FAS-raportoinnin erot sekä kansainvälisten konsernien monimutkaiset raportointijärjestelmät.

Yritysten näkökulmasta keskeisin huoli liittyy kustannuksiin ja hallinnollisen taakan mahdolliseen kasvuun, erityisesti pienissä ja keskiuurissa yrityksissä sekä mikroyrityksissä. Useat lausunnonantajat korostavat tarvetta jatkotyössä tehtävälle tarkemmalle vaikutusarvioinnille, jossa huomioidaan sekä kustannukset että hyödyt eri toimijaryhmille. Lisäksi tuodaan esiin haasteet kansainvälisissä toimintaympäristöissä, joissa kirjanpidon ja verotuksen rakenteet sekä raportointistandardit poikkeavat toisistaan. Lausunnoissa pyydetään huomioimaan arvonlisäveroraportoinnin toimialakohtaiset erityispiirteet.

Suunniteltuihin tietovirtoihin suhtaudutaan osittain myönteisesti, mutta huolta aiheuttavat tietosisältöjen laajuus, standardointiin liittyvät yksityiskohdat sekä vaikutukset yritysten raportointivelvoitteisiin. Tiedon minimoinnin periaatetta pidetään keskeisenä, ja yrityksiltä on kerättävä vain lakisääteisten tehtävien kannalta välttämättömät tiedot.

Valmisteluprojekti katsoo lausuntopalautteen perusteella, että uudistuksen jatkovalmistelu edellyttää erityisesti seuraavia toimenpiteitä: tietosisältöjen ja standardien täsmentämistä sekä ehdotettuun ilmoittamisen tapaan liittyvien yksityiskohtien täsmentämistä, vaikutusten arvioinnin syventämistä (mm. hyötyjen konkretisointia asiakassegmenteittäin ja kustannusarvioiden täsmentämistä), tiedon hyödyntäjien ja mahdollisten käyttötarkoitusten laajempaa selvitystä sekä aikataulun ja vaiheistuksen yksityiskohtaisempaa suunnittelua. Lisäksi keskeistä on varmistaa ratkaisun yhteensopivuus kansallisen ja EU-tason sääntelyn kanssa sekä huomioida eri toimijaryhmien valmiudet.

Selvitystyötä jatketaan vuosien 2026–2027 aikana tiiviissä yhteistyössä sidosryhmien kanssa. Tavoitteena on valmistella tarkennettu kokonaisuus ja tarvittavat lainsäädäntömuutokset poliittisen päätöksenteon tueksi siten, että uudistus voidaan toteuttaa hallitusti ja siitä syntyy hyötyä eri toimijoille.

SISÄLLYS

1	Johdanto	4
2	Lausuntojen määrä ja jakauma	4
3	Lausuntopalautteiden yleiskuva	5
4	Keskeiset huomiot lausunnoista teemoittain	6
4.1	Toteutettavuus	6
4.2	Tietovirrat	8
4.3	Vaikutukset	9
4.4	Vaiheistus, riippuvuudet ja aikataulu	9
5	Valmisteluprojektin arviot ja johtopäätökset	10
5.1	Ilmoittaminen	10
5.2	Uudistuksen toteuttaminen ja erilaiset toteutusvaihtoehdot	11
5.3	Pienyritysten valmius uudistukseen	11
6	Lausuntojen perusteella tehtävät muutokset ja jatkoselvitykset	12
6.1	Uudistuksen aikataulun ja vaiheistuksen jatkotyö	12
6.2	Ilmoittamisen yksityiskohtien täsmentäminen	12
6.3	Tiedon käyttötarkoitusten laajempi tarkastelu	13
6.4	Vaikutusten arviointi	13

1 JOHDANTO

Verohallinto on vuoden 2025 alussa saanut tehtäväkseen viranomaisraportoinnin uudistuksen selvitystehtävän osana Yrityksen digitalous -hankkeen jatkotyötä. Verohallinnon VirTavalmisteluprojekti laati selvityksen yritysten taloustietojen viranomaisraportoinnin uudistamisesta. Valmisteluprojekti järjesti selvityksestä julkisen lausuntokierroksen. Lausuntoja pyydettiin 9.2.–27.3.2026 lausuntopalvelu.fi:ssä.

Selvityksessä esitetään siirtymistä nykyisestä hajautetusta viranomaisraportoinnista keskitettyyn tiedonvälitykseen. Uudistus koskisi kirjanpitovelvollisia ja niitä muistiinpanovelvollisia, jotka ovat arvonlisäverovelvollisten rekisterissä. Lisäksi uudistus koskisi viranomaisia tiedon hyödyntäjinä.

Lausuntokierroksen tavoitteena oli kartoittaa sidosryhmien näkemyksiä selvityksessä esitetyistä ehdotuksista. Lisäksi tavoitteena oli saada tietoa siitä, miten sidosryhmät näkevät ratkaisun toteuttamiskelpoisuuden ja tietojen hyödyntämisen. Lausunnossa pyydettiin kiinnittämään huomiota erityisesti yritysten saamiin hyötyihin sekä yrityksille syntyviin kustannuksiin.

Lausuntokierros oli avoin kaikille. Erillinen lausuntopyyntö lähetettiin selvitystyössä tunnistetuille uudistukseen liittyville viranomaisille, ministeriöille ja etujärjestöille.

Lausunnot tukevat jatkovalmistelutyötä. Saatujen lausuntojen avulla valmisteluprojekti jatkaa lainsäädäntömuutosten tarpeiden selvittämistä sekä uudistuksen yksityiskohtien määrittelyä ja tarkentamista.

Tämän lausuntopalautemuiston tarkoituksena on koota yhteen lausuntokierroksella saadut huomiot sekä viestiä sidosryhmille, millaisiin toimenpiteisiin saatujen lausuntojen perusteella on ryhdytty. Tavoitteena on tukea valtioneuvoston harkintaa taloustietojen viranomaisraportoinnin uudistuksen toteuttamisesta.

2 LAUSUNTOJEN MÄÄRÄ JA JAKAUMA

Lausunnon antoi kaikkiaan 35 tahoa: 4 ministeriötä, 9 virastoa tai laitosta, 17 etujärjestöä, 4 yritystä, sekä 1 eläkelaitos. Alla olevaan taulukkoon on listattu lausunnonantajat sekä tieto lausunnonantajan sidosryhmätyypistä.

Organisaatio	Sidosryhmätyyppi
Ajantieto Oy	Yritys
Elinkeinoelämän keskusliitto ry (EK)	Etujärjestö
Erikoiskaupan liitto ry (ETU)	Etujärjestö
Fennoa Oy	Yritys
Finanssiala ry (FA)	Etujärjestö
Innovaatorahoituskeskus Business Finland	Valtion virasto / laitos
Kansaneläkelaitos (Kela)	Valtion virasto / laitos
Kaupan liitto ry	Etujärjestö
Keskuskauppakamari	Etujärjestö
Kirjurituoite Oy	Yritys
Maahanmuuttovirasto	Valtion virasto/laitos
Maatalousyrittäjien eläkelaitos (MELA)	Muu
Mikro- ja yksinyrittäjät ry (MYRY)	Etujärjestö
Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto ry (MTK)	Etujärjestö
Palvelualojen työnantajat ry (PALTA)	Etujärjestö
Patentti- ja rekisterihallitus	Valtion virasto/laitos
Suomen Osuuskauppojen Keskuskunta (SOK)	Yritys
Sosiaali- ja terveysministeriö	Ministeriö

Organisaatio	Sidosryhmätyyppi
Suomen Kuntaliitto ry, Elinvoima ja talous - yksikkö	Etujärjestö
Suomen Taksiliitto ry	Etujärjestö
Suomen Taloushallintoliitto ry (TAL)	Etujärjestö
Suomen Tilintarkastajat ry	Etujärjestö
Suomen Yrittäjät ry	Etujärjestö
Teknologiateollisuus ry	Etujärjestö
Tilastokeskus	Valtion virasto/laitos
Tulli	Valtion virasto/laitos
Työ- ja elinkeinoministeriö	Ministeriö
Työeläkevakuuttajat ry (TELA)	Etujärjestö
Työttömyyskassojen Yhteisjärjestö ry (TYJ)	Etujärjestö
Ulosottolaitos, valtakunnanvoudin kanslia, kehittämis- ja ohjausyksikkö	Valtion virasto/laitos
Valtiokonttori	Valtion virasto/laitos
Valtioneuvoston kanslia, Talousyksikkö	Ministeriö
Valtiovarainministeriö	Ministeriö
Verohallinto, Tulorekisteriyksikkö	Valtion virasto/laitos
Veronmaksajain Keskusliitto ry	Etujärjestö

3 LAUSUNTOPALAUTTEIDEN YLEISKUVA

Ministeriöt suhtautuvat uudistuksen tavoitteisiin lähtökohtaisesti myönteisesti. Ne näkevät keskitetyn tiedonvälityksen strategisesti perusteltuna keinona tehostaa viranomaisraportointia, lisätä automaatiota ja edistää siirtymää rakenteiseen, standardoituun ja yhteiskäyttöiseen taloustietoon sekä pitkällä aikavälillä keinona keventää hallinnollista taakkaa. Samalla ministeriöt korostavat, että kyseessä on erittäin laaja ja monimutkainen uudistus, jonka hyötyjen ja kustannusten arviointi on vielä puutteellista ja jossa hyödyt näyttävät tässä vaiheessa valmistelua painottuvan erityisesti viranomaisille, kun taas yritysvaikutukset ovat vielä epävarmoja. Jatkovalmistelussa ne pitävät keskeisenä vaiheittaista etenemistä, tietosisältöjen ja standardien tarkkaa määrittelyä, tietoturvan ja tietosuojan varmistamista sekä eri järjestelmien yhteentoimivuutta ja yhteensovittamista muiden kansallisten ja EU-hankkeiden (kuten VAT in the Digital Age, ViDA) kanssa. Lisäksi painotetaan, ettei uudistus saa synnyttää päällekkäisiä raportointivelvoitteita, että eri käyttäjien ja tulevien hyödyntäjien tarpeet on huomioitava laajasti ja että yrityksille on varattava riittävä sopeutumis aika muutoksiin. Jatkotyössä on myös arvioitava keskitetyn tiedonvälitysjärjestelmän vaikutukset viranomaisten ja muiden julkista tehtävää hoitavien organisaatioiden väliseen tietojen vaihtoon sekä selvittävä laajemmin myös yksityisen sektorin tiedon hyödyntämisen käyttötarkoituksia.

Viranomaiset suhtautuvat uudistukseen pääosin myönteisesti. Ne näkevät keskitetyn tiedonvälityksen keinona tehostaa viranomaistoimintaa, parantaa tiedon laatua ja ajantasaisuutta sekä lisätä automaatiota, mikä vähentäisi manuaalista työtä ja erillisiä tietopyyntöjä. Viranomaiset arvioivat uudistuksen tukevan erityisesti päätöksentekoa, valvontaa ja palveluprosessien sujuvuutta eri viranomaistehtävissä. Samalla lausunnoissa korostetaan jatkovalmistelun tarvetta tietosisältöjen tarkentamiseen, standardoinnin ja yhteentoimivuuden varmistamiseen sekä ratkaisun skaalautuvuuteen eri käyttötarkoituksiin. Lisäksi viranomaislausunnoissa nostetaan esiin tietosuojaan, tietoturvaan ja kustannuksiin liittyvät kysymykset sekä tarve vaiheistetulle toteutukselle, riittäville siirtymäajoille ja selkeälle viranomaisohjaukselle, jotta uudistus voidaan toteuttaa hallitusti ja ilman uusia päällekkäisiä velvoitteita.

Etujärjestöt suhtautuvat lausunnoissaan osittain myönteisesti uudistuksen tavoitteisiin, kuten hallinnollisen taakan keventämiseen, digitalisaatioon ja yhden luukun periaatteeseen. Ne pitävät kuitenkin uudistuksen valmistelua vielä keskeneräisenä. Etujärjestöt esittävät lausunnoissaan

huolensa yrityksille aiheutuvasta kustannusten ja hallinnollisen taakan kasvusta sekä hyötyjen epävarmuudesta. Vaikutuksia pieniin ja keskisuuriin yrityksiin, mikroyrityksiin sekä kansainvälisiin konserneihin ei ole lausuntojen mukaan riittävästi vielä arvioitu. Lisäksi etujärjestöt nostavat esiin haasteita liittyen tietoturvaan, tietosuojaan, lainsäädännön yhteensovittamiseen, tekniseen toteutettavuuteen ja toimialakohtaisiin ilmoittamisen erityispiirteisiin. Useat etujärjestöt edellyttävät tarkempaa vaikutusarviointia, selkeää tietosisältöjen rajausta, vaiheistusta, toteutusvaihtojen arviointia ja vapaaehtoisuutta etenemisessä sekä nykyisten ratkaisujen ja EU-hankkeiden parempaa hyödyntämistä ja yhteensovittamista.

Yritysten näkemykset uudistuksesta ovat kaksijakoisia. Osa toimijoista suhtautuu myönteisesti keskitetyn tiedonvälityksen tavoitteisiin, kuten tiedon standardointiin, automaation lisäämiseen ja raportoinnin tehostamiseen. Oikein toteutettuna hallinnollinen työ kevenee, mahdollisuus ajantasaisempaan tietoon paranee ja tiedon laatu paranee. Muutos mahdollistaa yritysten ilmoittamisvelvollisuuksien paremman automaation, koska tieto on nykyistä laadukkaampaa ja rakenteista. Toisaalta yritysten lausunnoissa nostetaan esiin erityisesti toimintaympäristön samanaikaiset muutokset sekä tarve vaiheistukselle ja riittäville siirtymäajoille. Keskeisin huoli liittyy kustannuksiin ja hallinnolliseen taakkaan. Yritysten erilaiset tietojärjestelmät ja tilikartat voivat monimutkaistaa uudistuksen toteuttamista. Lisäksi painotetaan selkeää tietotarpeiden määrittelyä ja toteutuksen ennakoitavuutta.

4 KESKEISET HUOMIOT LAUSUNNOISTA TEEMOITTAIN

4.1 Toteutettavuus

Lausunnoissa suhtaudutaan pääosin myönteisesti uudistuksen yleisiin tavoitteisiin, kuten hallinnollisen taakan keventämiseen ja digitalisaation edistämiseen, mutta uudistuksen toteuttamisedellytyksiin ja vaikutuksiin liittyy varauksia ja kriittisiä huomioita.

Yhden luukun ja yhden kerran periaatteita pidetään kannatettavina, mutta niiden toteutuksessa on varmistettava, ettei yritysten hallinnollinen taakka kasva ja ettei tietojen kerääminen laajene tarpeettomasti. Lausunnoissa esitetään tarve yrityslähtöisen lähestymistavan vahvistamiselle niin, että päällekkäinen raportointi vähenee ilman kohtuutonta kustannusrasitetta. Tavoitteiden saavuttaminen edellyttää kattavaa viranomaisyhteistyötä ja kaikkien keskeisten tiedon hyödyntäjien sitoutumista järjestelmään. Jos tämä ei toteudu, on nähtävissä riski, että raportointivelvoitteet eivät tosiasiallisesti vähene, vaan yritykset joutuvat jatkossakin toimittamaan tietoja useille eri viranomaisille.

Oikeudellisesta näkökulmasta lausunnoissa korostetaan tarvetta varmistaa ehdotuksen yhteensopivuus EU:n arvonalisäverodirektiivin sekä muun sääntelyn kanssa. Erityisesti pörssiyritysten osalta tuodaan esiin ristiriitoja arvopaperimarkkinalainsäädännön ja sisäpiirisääntelyn kanssa.

Lausunnoissa nostetaan esiin tietosuojaan, tietoturvaan ja tiedonkäsittelyyn liittyvät kysymykset keskeisinä edellytyksinä keskitetyn tiedonvälitysjärjestelmän toteuttamiselle. Ehdotettu malli perustuu laaja-alaiseen taloustiedon keskittämiseen, joka sisältää merkittävästi luottamuksellista aineistoa, kuten liikesalaisuuksia, yritysten strategisiin ja operatiivisiin ratkaisuihin liittyviä tietoja sekä henkilötietoja. Järjestelmässä käytettävien teknisten ratkaisujen edellytetään olevan korkeatasoisia ja perustuvan selkeisiin, yhdenmukaisiin ja lainsäädäntöön perustuviin periaatteisiin. Samanaikaisesti korostetaan, että tietojen käsittelyperusteet, käyttöoikeudet, vastuut ja valvontamekanismit on määriteltävä täsmällisesti ja että niiden on katettava koko tiedon elinkaari. Lausunnoissa tuodaan esiin myös yritysten oikeusturvaan liittyvät näkökohdat. Yrityksille pitäisi turvata riittävä näkyvyys omiin tietoihinsa, mukaan lukien tieto siitä, mitkä viranomaiset käyttävät tietoja, mihin tarkoituksiin ja millä oikeusperusteella.

Osassa etujärjestöjen lausunnoista tuodaan esiin myös tarvetta arvioida laajemmin kirjanpito-, tilintarkastus- ja verolainsäädännön muutostarpeita. Ehdotettu malli ei lausuntojen mukaan vielä riittävästi huomioi kirjanpidon ja verotuksen välisten rakenteellisten erojen sekä kansainvälisen raportointiympäristön vaikutuksia. Lisäksi tuodaan esiin, että kirjanpito- ja verosääntely

perustuvat erillisiin ja osin eri tavoitteita palveleviin normistoihin, minkä vuoksi verotuksen tietoja ei voida luotettavasti muodostaa suoraan kirjanpidosta ilman lainsäädäntömuutoksia. Verokannanottojen arvioidaan säilyvän jatkossakin, ja osa lausunnonantajista tuo esiin, ettei kannanottojen automatisointi ole teknisin keinoin ratkaistavissa. Etujärjestöjen lausunnoissa tuodaan esiin myös IFRS- ja FAS-raportoinnin erot sekä kansainvälisten konsernien monimutkaiset raportointijärjestelmät sekä yritysten erilaiset mahdollisuudet ja erityisesti erilaiset käytännön resurssit toteuttaa järjestelmämuutoksia tai ottaa uusia järjestelmiä käyttöön.

Osa etujärjestöistä tuo esiin, että lausunnonolla ollut selvitys ei vielä sisällä riittävän kattavaa analyysiä teknisestä toteuttamiskelpoisuudesta, kustannuksista ja riskeistä erityisesti yritysten näkökulmasta. Etujärjestöt tuovat esiin myös, että digitalisaatiota ei pitäisi edistää velvoittavan sääntelyn keinoin ilman riittävää ja luotettavaa näyttöä yrityksille syntyvistä konkreettisista hyödyistä. Sen sijaan osassa lausunnoista esitetään vapaaehtoisuuteen perustuvaa etenemistä sekä olemassa olevien tiedonvaihdon ratkaisujen kehittämistä ennen uuden järjestelmän rakentamista.

Lausunnoissa pyydetään huomioimaan toimialakohtaiset erityispiirteet. Haasteita tunnistetaan esimerkiksi arvonlisäveroraportoinnin muodostamisessa, jossa tietojen kohdistaminen kirjanpidon tileiltä raportointirakenteisiin sekä siihen liittyvät ratkaisut voivat heikentää tietojen oikeellisuutta ja olla teknisesti monimutkaisia toteuttaa. Arvonlisäverotukseen liittyvät tilanteet, kuten verollisen ja verottoman toiminnan jakautuminen, käännetty verovelvollisuus sekä vähennyskeltottomat kulut vaikeuttavat raportoinnin yhdenmukaista toteutusta. Lisäksi arvonlisäveroryhmien rakenteet ja finanssialan erityispiirteet, kuten useat rinnakkaiset järjestelmät ja toimialakohtaiset prosessit, lisäävät järjestelmän toteuttamisen monimutkaisuutta. Lausunnoissa pyydetään myös huomioimaan, että pienimmillä toimijoilla ei ole käytössään laajoja digitaalisia järjestelmiä, eikä niillä ole myöskään realistisesti resursseja ottaa sellaisia käyttöön.

Osassa lausunnoista kiinnitetään huomiota myös siihen, miten raportointimalli vaikuttaa yritysten taloushallinnon rakenteisiin, kuten tilikartoihin. Ehdotettu vakiotilikartta ja standardointi voivat edellyttää joiltakin yrityksiltä muunnosratkaisuja ja rinnakkaisten luokittelujärjestelmien käyttöä. Tämä voi koskea erityisesti suuria yrityksiä. Se lisää kustannuksia ja heikentää automatisoinnin mahdollisuuksia. Historialliset arvonlisäverokannat ja takautuvat oikaisut tulisi myös huomioida valmistelussa.

Tiedon reaaliaikaisuudesta lausunnoissa esitettiin erilaisia näkökulmia. Pörssiyhtiöitä koskevat arvopaperimarkkinallain asettamat rajoitteet, jotka rajoittavat mahdollisuutta raportoida julkaisemattomia, olennaisia taloustietoja, jotka katsottaisiin sisäpiiritiedoiksi. Osassa lausunnoista ehdotusta on tulkittu siten, että kyse olisi tapahtumakohtaisesta kirjanpitoliedosta, mikä merkitsisi huomattavia muutoksia taloushallinnon järjestelmiin ja prosesseihin sekä hallinnollisen taakan lisääntymistä. Lisäksi se olisi osin ristiriidassa sellaisten taloushallinnon prosessien kanssa, joissa tiedot täsmentyvät vasta tilinpäätösvaiheessa.

Lausunnoissa pyydettiin myös huomioimaan, että vaatimus tietojen reaaliaikaisuudesta voi johtaa tietojen korjaamistarpeeseen, sillä etenkin laskutason tiedoissa ei välttämättä pystytä vielä raportointivaiheessa huomioimaan liiketoimessa tapahtuvia muutoksia. Huolena, on että reaaliaikainen raportointi lisää virheiden, oikaisujen ja selvityspyyntöjen määrää. Toisaalta ymmärretään viranomaisen tarve saada tiedot reaaliaikaisemmin ja rakenteisessa muodossa viranomaisprosessien parantamiseksi ja yritysten asiointitarpeen vähentämiseksi.

Lausunnoissa painotetaan tarvetta selkeille menettelyille virheiden korjaamisessa ja tietojen oikeellisuuden varmistamisessa. Seuraamusjärjestelmän osalta lausunnoissa nostetaan esiin ennakoitavuutta, selkeyttä ja suhteellisuutta. Sanktioiden ei katsota olevan perusteltuja tilanteissa, joissa virhe ei vaikuta veron määrään tai liikeyhtälöön. Lisäksi esitetään kevennettyä seuraamuskäytäntöä käyttöönoton alkuvaiheeseen sekä sitä, ettei uusi järjestelmä saa johtaa selvityspyyntöjen tai valvonnan merkittävään lisääntymiseen ilman vastaavaa lisäarvoa. Useissa lausunnoissa painotetaan tarvetta kattaville ja helposti saataville tuki- ja neuvontapalveluille. Ne pitäisi kohdentaa erityisesti pienille ja keskisuurille yrityksille, pienille toimijoille ja toiminimiyrityksille. Samalla tuodaan esiin, että uudistus nostaa osaamisvaatimuksia, erityisesti teknisten rajapintojen ja standardien käyttöönoton osalta, mikä lisää riskiä osaaajapulasta.

Lausunnoissa korostetaan myös selkeän, yksityiskohtaisen ja ajoissa saatavan ohjeistuksen sekä dokumentaation merkitystä. Erityisesti teknisten määritysten, rajapintojen, tietosisältöjen ja tiedon käyttöoikeuksien läpinäkyvä kuvaaminen nähdään välttämättömänä, jotta järjestelmän käyttöönotto voidaan toteuttaa yhdenmukaisesti ja hallitusti.

4.2 Tietovirrat

Lausunnonantajat suhtautuvat keskitettyyn tiedonvälitysjärjestelmään liittyviin tietovirtoihin osin myönteisesti. Lausunnot sisältävät kuitenkin varauksia erityisesti tietosisällön laajuuteen, toteutustapaan, kustannuksiin sekä vaikutuksiin yritysten hallinnolliseen taakkaan.

Useat lausunnonantajat pitävät lähtökohtaisesti perusteltuna mallia, jossa keskeiset tietovirrat muodostuvat kirjanpidon tiedoista, kirjanpitoa täydentävistä tiedoista sekä verkkolaskutiedoista. Näiden yhdistelmän katsotaan muodostavan loogisen perustan raportoinnin automatisoinnille ja viranomaisten tietotarpeiden täyttämiseksi. Rakenteinen ja standardoitu tieto nähdään keskeisenä edellytyksenä tiedon laadun parantamiselle, automaation hyödyntämiselle sekä viranomaisten välisen tiedonvaihdon tehostamiselle. Samanaikaisesti lausunnoissa korostetaan, että laajamittainen standardointi ja harmonisointi ovat haastavia nykyisessä toimintaympäristössä. Erityisesti teknisten määritysten keskeneräisyys ja standardien valintaan liittyvät epävarmuudet vaikeuttavat toteutuksen suunnittelua ja lisäävät kustannusriskejä. Myös useiden rinnakkaisten standardien käyttö ja olemassa olevien järjestelmien sovittaminen standardien vaatimuksiin nähdään keskeisenä haasteena. Lausunnoissa tuodaan esiin, että standardoinnin tulisi perustua laajasti käytössä oleviin, toimialariippumattomiin ja kansainvälisesti yhteensopiviin ratkaisuihin. Erityistä huomiota kiinnitetään pienten ja keskisuurten yritysten ja kansainvälisten konsernien erilaisiin valmiuksiin. Pienille toimijoille siirtyminen rakenteiseen tietoon ja uusiin standardeihin voi aiheuttaa suhteellisesti suuremman kuormituksen kuin suurille. Toisaalta suurten ja kansainvälisten yritysten haasteet liittyvät erityisesti monimutkaisten järjestelmäkokonaisuuksien yhteensovittamiseen ja useiden sääntelykehysten samanaikaiseen noudattamiseen.

Lausunnoissa painotetaan tiedon minimoinnin periaatetta sekä sitä, että raportoitavat tiedot on rajattava vain viranomaisten lakisääteisten tehtävien kannalta välttämättömiin tietoihin. Useat lausunnonantajat esittävät huolen tietosisällön asteittaisesta laajentumisesta ilman selkeitä lainsäädännöllisiä rajoja sekä siitä, että tietoa kerättäisiin niin sanotusti varmuuden vuoksi ilman perusteltua käyttötarkoitusta. Lausunnoissa myös esitetään, että tietovirtojen laajuus ja yksityiskohtaisuus lisäävät yritysten ilmoitusvelvollisuuksia ja hallinnollista taakkaa.

Mikro- ja pienyritysten osalta tuodaan esiin, että yksityiskohtaisemmasta raportoinnista seuraavat kustannukset ja työmäärä voivat kasvaa. Samoin todetaan, että esitetyt vaatimukset voivat edellyttää muutoksia yritysten tilikarttoihin. Toisaalta tuodaan esiin, että pienten ja keskisuurten yritysten tilikartat pohjautuvat merkittäviltä osin markkinoilla vakiintuneisiin tilikarttoihin ja tarvittavat muutokset voidaan tehdä keskitetysti.

Useissa lausunnoissa korostetaan, että eri tiedon hyödyntäjät tulisi tunnistaa laajemmin jo suunnitteluvaiheessa ja että tiedonsaantioikeudet olisi määriteltävä selkeästi. Tietovirtojen hyödyntämismahdollisuuksia nähdään muun muassa viranomaisten valvonnassa, tilastotuotannossa, rahoituspäätöksissä, tutkimustoiminnassa sekä sosiaaliturvan ja vakuuttamisen toimeenpanossa. Yhtenä vaihtoehtona esitetään, että yritykset voisivat itse luvittaa tietojensa käyttöä. Esimerkiksi pankit tai pääomasijoittajat voisivat käyttää yrityskohtaisia tietoja rahoituspäätöksiin ja asiakasseurantaan, jos se halutaan mahdollistaa. Rahoituskierrokset ovat yrityksille työläisiä. Tutkijoille aineisto olisi erityisen arvokas. Toisaalta talousennusteita laadittaessa voitaisiin hyödyntää reaaliaikaisempaa tietoa. Näiden rinnalle tulisi nostaa myös muut tietotarpeet, koska laajemmat yhteiskunnalliset hyödyt voisivat tehdä järjestelystä kannattavamman. Samalla kuitenkin korostetaan, että käyttötarkoitusten laajentamista on arvioitava huolellisesti ja erikseen, jotta vältetään hallinnollisen taakan kasvu ja käyttötarkoitusten hallitsematon laajeneminen.

4.3 Vaikutukset

Lausunnonantajat tunnistavat keskitetyn tiedonvälitysjärjestelmän kehittämisessä potentiaalisia hyötyjä, mutta esittävät samanaikaisesti varauksia uudistuksen vaikutusten, kustannusten ja riskien osalta. Lausuntojen mukaan kustannus- ja vaikutusarviointia on tarkennettava ja arvioitava kustannusten ja hyötyjen jakautumista eri toimijoille sekä varmistettava, että uudistus on suhteellisuusperiaatteen mukainen ja tuottaa myös yrityksille konkreettista ja osoitettavaa lisäarvoa.

Osa lausunnonantajista näkee, että uudistus voi parhaimmillaan tehostaa viranomaistoimintaa. Keskeisiksi hyödyiksi tunnistetaan automaation lisääntyminen sekä rakenteisen ja reaaliaikaisen tiedon hyödyntäminen. Lisäksi uudistuksen arvioidaan vähentävän päällekkäistä raportointia, parantavan tiedon laatua ja vähentävän virheitä sekä tehostavan harmaan talouden torjuntaa. Osassa lausunnoista tuodaan esiin myös mahdollisia positiivisia vaikutuksia rahoituksen saatavuuteen, analytiikan hyödyntämiseen muun muassa talouden ennustamisessa sekä pitkällä aikavälillä yhden luukun periaatteen toteutumiseen.

Useat lausunnonantajat kiinnittävät huomiota myös siihen, että tietovirtojen tarkka sisältö, tietojen yksityiskohtaisuus sekä raportointivelvollisuuden laajuus ovat vielä keskeisiltä osin määrittelemättä. Selvityksen keskeneräisyydestä johtuen konkreettisten ehdotusten tarkempi analysointi ja arvioiminen on ennenaikaista. Lausunnonantajat nostavat esiin, että selvityksestä ei muodostu selkeää kuvaa, miten keskitetyn tiedonvälityksen ratkaisu tulee keventämään yritysten hallinnollista taakkaa konkreettisesti ja mitä muutos yritykselle käytännössä tarkoittaa. Huomioina esitetään, että uudistus voi sen sijaan lisätä yritysten hallinnollista taakkaa, erityisesti käyttöönoton alkuvaiheessa ja pienille toimijoille. Tämä johtuisi järjestelmämuutoksista, kustannuksista ja muuttuneista toimintatavoista. Huolena on, että ilman lainsäädännön muutoksia ja tietosisältöjen rajaamista uudistus ei kevennä hallinnollista taakkaa, vaan voi lisätä sitä ainakin lyhyellä ja keskipitkällä aikavälillä.

Lausunnoissa tuodaan esiin kustannuksiin liittyvä epävarmuus. Useiden toimijoiden näkemyksen mukaan kustannusarviot ovat vielä keskeneräisiä, eikä yrityksille aiheutuvia investointitarpeita ole arvioitu riittävän tarkasti. Järjestelmämuutokset, integraatiot, koulutus sekä prosessien uudistaminen voivat muodostaa huomattavan kustannuserän erityisesti yrityksille.

4.4 Vaiheistus, riippuvuudet ja aikataulu

Lausunnoissa esitetään tarvetta tarkastella uudistusta kokonaisuutena suhteessa sen riippuvuuksiin, aikatauluun, laajuuteen ja jatkokehittämisedellytyksiin. Osa lausunnonantajista pyytää jatkotyössä huomioimaan muun kansallisen ja EU-tasoisien sääntelyn yhteensovittamisen. Erityisesti arvopaperimarkkinalainsäädäntöön liittyvät rajoitteet muodostavat merkittävän reunaehdon. Lisäksi tuodaan esiin tarve arvioida laajemmin kirjanpito-, tilintarkastus- ja verolainsäädännön muutostarpeita.

Lausunnoissa esitetään myös uudistuksen kytkeytymistä laajaan sääntely- ja kehitysympäristöön. Samanaikaisesti käynnissä olevien hankkeiden, kuten ViDA-sääntelyn ja muiden digitalisaatiouudistusten yhteisvaikutuksia tulisi arvioida jatkotyössä. Lisäksi nostetaan esiin tarve huomioida olemassa olevat rekisterit ja tietojärjestelmät sekä arvioida päällekkäisyyksien poistamisen mahdollisuudet.

Lausunnoissa painotetaan vaiheistetun etenemisen, riittävän pitkien siirtymäaikojen sekä realistisen ja joustavan aikataulun merkitystä. Erityisesti korostetaan, että käyttöönottoa tukevien rakenteiden, kuten testausmahdollisuuksien ja ohjeistuksen ja tuen, on oltava käytettävissä etukäteen, riittävän ajoissa.

Lisäksi lausunnoissa nostetaan esille ratkaisun skaalautuvuutta ja pitkäjänteistä suunnittelua. Järjestelmän olisi oltava laajennettavissa eri käyttötarkoituksiin ja sen olisi mukauduttava muuttuvaan sääntely- ja toimintaympäristöön ilman merkittäviä lisäkustannuksia. Tämän edellytyksenä pidetään joustavia teknisiä ratkaisuja sekä mahdollisuutta ottaa huomioon myös tulevat tiedonhyödyntämisen tarpeet.

5 VALMISTELUPROJEKTIN ARVIOT JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Verohallinnon valmisteluprojekti tarkentaa ehdotettua ratkaisua saadun lausuntopalautteen perusteella osana jatkotyötä vuosien 2026 ja 2027 aikana. Dokumentaation tavoitteena on tukea valtioneuvoston harkintaa taloustietojen viranomaisraportoinnin uudistuksen toteuttamisesta. Lausuntopalautteessa nousi esiin useita jatkoselvitettäviä asioita, joita Verohallinnon valmisteluprojekti selvittää yhteistyössä sidosryhmien kanssa.

Seuraavissa alaluvuissa on Verohallinnon valmisteluprojektin arvioita ja johtopäätöksiä keskeisistä asioista.

5.1 Ilmoittaminen

Raportoitavan tiedon määrän, minimointiperiaatteen ja käyttötarkoitusten hallinta edellyttää koordinoitua. Selvityksessä esitetty sääntelyn tarve ja tehtävän vastuuttaminen yhdelle viranomaiselle perustuu siihen, että näin ratkaisu olisi sisällöllisesti ja toiminnallisesti rajattu, jolloin eri käytännön tilanteissa ja toimintaympäristössä tapahtuvien muutosten tilanteissa otettaisiin aina kantaa uusien vaatimusten ratkaisemiseen. Näin viranomaisten uudet vaatimukset ilmoitusvelvollisille olisivat hallinnassa ja kokonaisvaltaisesti koordinoitu, eivätkä hajautetut uudistukset johtaisi hallinnollisen taakan kasvuun ja yhden kerran periaatteen rapautumiseen. Myös tietojohtaminen olisi järjestelmällisempää ja loogisempaa yhteiskunnan tasolla. Selkeä vastuunjako eri viranomaisten välillä on välttämätöntä, jotta muutosten myötä ei syntyisi rinnakkaisia menettelyjä eikä kehittämisen hetkellä haltuun otettu tilanne purkautuisi tai rapautuisi hallitsemattomasti.

Lausunnoissa esitettiin huomioita myös ilmoittamiseen liittyviin yksityiskohtiin. Osa lausunnonantajista esitti lausunnoissaan, että ilmoittamisen tulisi perustua vapaaehtoisuuteen. Suunniteltu keskitetty tiedonvälitysjärjestelmä on tarkoitettu välineeksi lakisääteisten ilmoitusvelvollisuuksien täyttämiseen, eikä uudistuksen tarkoituksena ole muuttaa ilmoittamisen velvoittavaa luonnetta vapaaehtoiseksi. Siltä osin kuin kyse on lainsäädäntöön perustuvasta raportointivelvollisuudesta, kuten tulovero- tai arvonlisäveroilmoittamisesta, ilmoittaminen on velvoittavaa riippumatta käytettävästä teknisestä toteutustavasta. Toisaalta selvityksessä ei esitetä sähköisen asiointin osalta velvoittavampaa lainsäädäntöä kuin muualla lainsäädännössä on säädetty. Uudistuksessa ei myöskään puututtaisi yrityksen tapaan järjestää kirjanpitoa.

Osassa lausunnoista tuotiin esiin huolia tiedon raportoinnin reaaliaikaistumisesta. Verkkolaskujen raportointiin liittyvistä määräajoista säädetään ViDA-direktiivissä. Kirjanpitoa tai kirjanpidon täydentäviä tietoja koskeviin määräaikoihin ei selvityksessä esitetty muutoksia, vaan niiden määräytyminen perustuisi edelleen muualta lainsäädännöstä tuleviin velvoitteisiin ts. arvonlisävero- ja tuloveroilmoittamisen määräaikoihin. Kirjanpidon tilitasoisen tiedon raportointimenettelyä täytyy jatkotyössä edelleen selvittää yhdessä sidosryhmien kanssa.

Selvityksen mukaan arvonlisäveroilmoituksella ei raportoitaisi jatkossakaan arvonlisäverolainsäädännön soveltamisalan ulkopuolisia myyntejä ja kuluja tai sellaisia verottomia myyntejä, joihin kohdistuvien hankintojen arvonlisäverosta ei ole vähennysoikeutta. Jos tällaisia tietoja tulisi ilmoittaa jonkin muun ilmoitusvelvollisuuden tai käyttötarkoituksen perusteella, ei Verohallinnolla tiedon hyödyntäjänä ole voimassa olevien tiedonsaantioikeuksien puitteissa oikeutta saada kyseisiä tietoja arvonlisäveroilmoituksella.

Lausunnoissa esitetty tulkinta, jonka mukaan ehdotetussa mallissa arvonlisäverotusta koskevat tiedot siirtyisivät automaattisesti verkkolaskuilta ilman erillistä harkintaa, ei vastaa selvityksessä esitettyjä keskeisiä toimintaperiaatteita. Selvityksessä ei esitetä verkkolaskun tietosisällön muutoksia. Arvonlisäverokohtelun määrittäminen edellyttää useissa tilanteissa tapauskohtaista arviointia, eikä laskutiedoista ole kaikilta osin mahdollista päätellä oikeaa verokohtelua. Laskumerkinnät eivät siten yksin määritä esimerkiksi vähennysoikeutta, joka perustuu hankinnan käyttötarkoitukseen ja kirjanpitovelvollisen tekemään erilliseen harkintaan. Verkkolaskut eivät

myöskään kata koko arvonlisäverotuksessa tarvittavan tiedon laajuutta, sillä ne eivät sisällä kortti- tai käteiskaupan tietoja. Verkkolaskujen reaaliaikainen raportointi koskee nykyisellä arvonlisäveron yhteenvetoilmoituksella ilmoitettavia rajat ylittäviä EU-myyntejä ja -ostoja. Jäsenvaltioilla on mahdollisuus jättää ostot raportoinnin ulkopuolelle. Raportointi voi valtiovarainministeriön selvityksen ja erillisen poliittisen päätöksen perusteella laajentua koskemaan myös kotimaan liiketoimia.

Lasku toimii liiketapahtuman tositteena, kun taas kirjanpidon merkinnät perustuvat kirjanpitovelvollisen tekemiin ratkaisuihin. Selvityksessä esitetyt kirjanpidon tietovirrat ja verkkolaskuihin liittyvät tietovirrat ovat luonteeltaan erillisiä ja palvelevat eri käyttötarkoituksia, eikä esitetty tulkinta kirjanpitotietojen sisällyttämisestä laskutietoihin vastaa ehdotetun mallin peruslähtökohtia.

5.2 Uudistuksen toteuttaminen ja erilaiset toteutusvaihtoehdot

Osassa lausunnoista on esitetty huomioita vaihtoehtoisista toteutustavoista, kuten viranomaisten välisen tiedonvaihdon tehostamisesta sekä olemassa olevien infrastruktuurien, kuten palveluväylän, hyödyntämisestä.

Suomessa tehdään paljon viranomaisten välistä tiedonvaihtoa. Nykyinen toimintamalli on kuitenkin hyvin viranomaislähtöinen, koska kukin toimija määrittelee tietotarpeensa itsenäisesti. Tämä on johtanut eriytyneisiin tietosisältöihin, rakenteisiin ja raportointikäytäntöihin sekä yritysten näkökulmasta päällekkäiseen raportointiin eri kanavissa. Pelkkä tiedonvaihdon tehostaminen ei poista tätä rakenteellista ongelmaa, vaan ylläpitää hajautettua tiedontuotantoa eri käyttötarkoituksiin.

Lausunnoissa esiin tuotu palveluväylän hyödyntäminen kohdistuu ensisijaisesti viranomaisten välisen tiedonvaihdon kehittämiseen. Palveluväylä ei kuitenkaan sellaisenaan ratkaise ilmoittamisen hajanaisuuteen ja päällekkäisyyteen liittyviä rakenteellisia ongelmia. Vaikka se mahdollistaa tiedon siirron eri järjestelmien välillä, se ei itsessään yhdenmukaista tietosisältöjä eikä vähennä yrityksille kohdistuvien raportointivelvoitteiden erillisyyttä.

Ehdotettu uudistus kohdistuu tiedon rakenteelliseen yhdenmukaistamiseen ja hyödyntämisen tehostamiseen semanttisen vakioinnin avulla, jolloin tieto muuttuu viranomaisten yhteiskäyttöön soveltuvaksi. Tämä edellyttää muutoksia myös yrityksen tuottaman tiedon rakenteisiin. Ilmoituskanavien uudistaminen mahdollistaa tiedon keskitetyn toimittamisen. Uudistus kokoaa semanttisen vakioinnin ja teknisen raportointiratkaisun yhtenäiseksi kokonaisuudeksi. Tämä toteuttaa yhden kerran ja yhden luukun periaatetta, jonka tavoitteena on vähentää päällekkäistä raportointia ja parantaa toiminnan tehokkuutta. Näihin tavoitteisiin ei päästä pelkästään nykyisiä tiedonvaihtoratkaisuja kehittämällä, vaan ne edellyttävät toimintamallin muutosta, jossa tiedon tuottaminen, välittäminen ja hyödyntäminen integroidaan aiempaa tiiviimmin yhtenäiseksi kokonaisuudeksi.

5.3 Pienyritysten valmius uudistukseen

Pienyritysten valmius hyödyntää uusia teknisiä ratkaisuja on keskeinen tekijä uudistuksen hyväksyttävyyden ja käytännön toteuttamiskelpoisuuden kannalta. Suunnittelussa huomioidaan erilaisten toimijoiden lähtökohdat ja varmistetaan, ettei uudistus aiheuta kohtuuttomia lisävaatimuksia tai -kustannuksia.

Suunniteltu raportointimalli voi yksinkertaistaa erityisesti pienyritysten ilmoittamista, koska raportointi perustuisi suoraan kirjanpidon tietoihin ja tilirakenteeseen. Tämä vähentäisi tarvetta tulkita erillisten lomakkeiden yksityiskohtaisia vaatimuksia ja keventäisi hallinnollista taakkaa. Lisäksi malli tukisi osaamisvaatimusten kevenemistä, koska yrityksen ei tarvitsisi hallita eri viranomaisten erillisiä lomakkeita ja niiden täyttöohjeita.

Uudistus ei velvoittaisi yrityksiä ottamaan käyttöön nykyistä laajempia sähköisiä taloushallinnon tai raportoinnin ratkaisuja. Päätös taloushallinnon digitalisoinnin tasosta olisi edelleen yrityksen oma valinta. Tavoitteena on lisätä digitaalisten palvelujen vapaaehtoista käyttöä tarjoamalla yrityksille nykyistä sujuvampia ja tehokkaampia asiointiratkaisuja.

6 LAUSUNTOJEN PERUSTEELLA TEHTÄVÄT MUUTOKSET JA JATKOSELVITYKSET

Valmisteluprojekti on käsitellyt kaikki lausunnot ja aloittanut jatkoselvitettävien asioiden käsittelyn. Seuraavissa alaluvuissa on kuvattu kevään 2026 aikana jo käynnistettyjä jatkoselvityksiä.

Verohallinto tekee selvitystyötä sidosryhmien kanssa yhteiskehittäen. Yhteiskehittämiseen ilmoittaudutaan toimittamalla yhteystiedot sähköpostitse osoitteeseen [virta\(a\)vero.fi](mailto:virta(a)vero.fi).

6.1 Uudistuksen aikataulun ja vaiheistuksen jatkotyö

Verohallinnon valmisteluprojekti on käynnistänyt selvitystyön, jonka tavoitteena on täsmentää uudistuksen toteuttamisen aikataulua sekä vaiheistusta. Tavoitteena on luoda hallittu etenemissuunnitelma, joka tukee uudistuksen onnistunutta toimeenpanoa.

Aikataulun määrittelyyn vaikuttaa keskeisesti EU-tason sääntely, erityisesti ViDA-direktiivin mukainen vaatimus verkkolaskutietojen raportoinnista 1.7.2030 alkaen. Jotta keskitetty tiedonvälitysjärjestelmä voisi toimia kyseisen raportointivelvoitteen teknisenä ratkaisuna, on järjestelmää koskevan lainsäädännön sekä teknisen toteutuksen oltava valmiina ennen mainittua ajankohtaa. Lainsäädännön valmistuminen riittävän ajoissa ennen teknisen toteutuksen käynnistämistä on tärkeää, jotta tarvittavat järjestelmämuutokset voidaan suunnitella ja toteuttaa hallitusti. Koska uudistus edellyttää muutoksia myös yritysten tietojärjestelmiin, on toteutukselle, testaukselle ja käyttöönotolle varattava riittävä siirtymäaika. Tämän tueksi Verohallinnon valmisteluprojekti on käynnistänyt ohjelmistotoimittajille ja yrityksille suunnatun selvityksen, jonka tarkoituksena on arvioida muutosten toteuttamiselle realistinen aikataulu. Lisäksi valmisteluprojekti laatii ehdotuksen uudistuksen vaiheistuksesta. Ehdotus perustuu annettuihin lausuntoihin sekä jatkoselvityksiin, joita valmistellaan tiiviissä yhteistyössä sidosryhmien kanssa. Tavoitteena on muodostaa kokonaisuus, jossa huomioidaan tasapainoisesti lainsäädännölliset ja tekniset reunaehdot, yritysten valmiudet sekä hallitun käyttöönoton edellyttämät siirtymäajat.

6.2 Ilmoittamisen yksityiskohtien täsmentäminen

Lausunnoissa nousi esiin useita jatkoselvityksen kannalta merkittäviä ilmoittamisen yksityiskohtia, joiden tarkentaminen edellyttää jatkovalmistelua yhteistyössä eri sidosryhmien kanssa. Lausuntokierroksen keskeisenä tavoitteena oli tunnistaa erityisesti eri toimijaryhmiin ja käyttötapauksiin liittyviä erityiskysymyksiä, ja tältä osin kierros tuotti runsaasti hyödyllistä aineistoa. Näiden havaintojen tarkempi analyysi ja määrittelyjen täsmentäminen etenevät osana jatkovalmistelua.

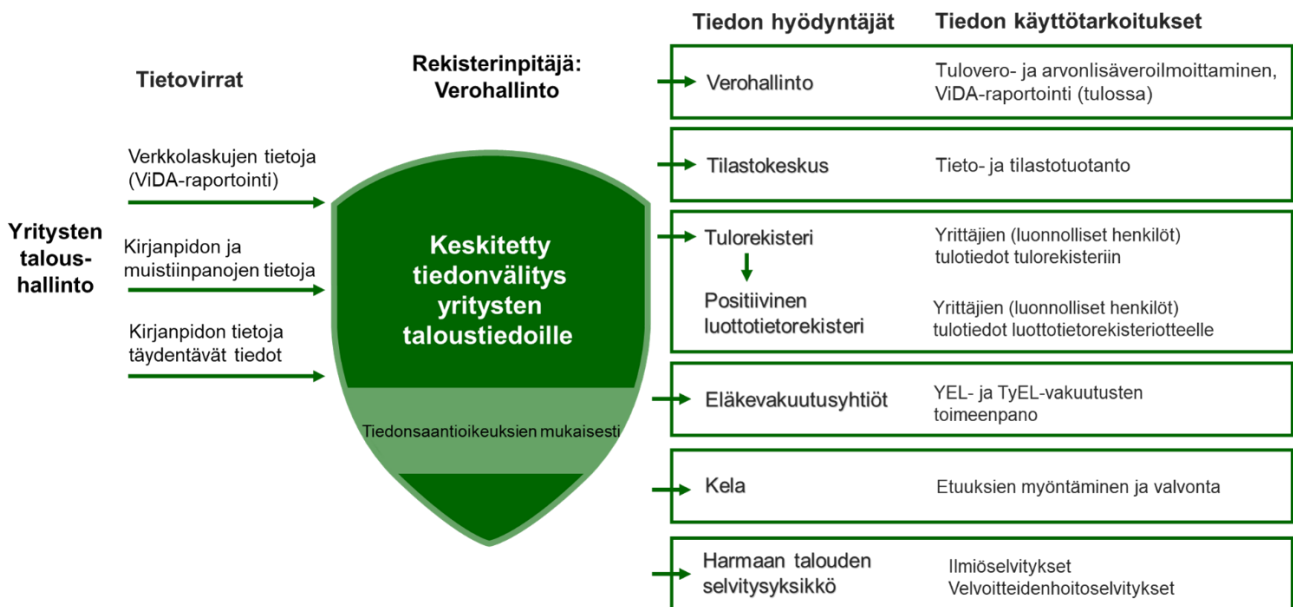
Kevään 2026 aikana Verohallinnon valmisteluprojekti on käynnistänyt useita yhteistyökokonaisuuksia eri toimijoiden kanssa, jotta ilmoittamiseen liittyviä erilaisia tilanteita ja toimialakohtaisia erityispiirteitä voidaan tarkastella syvällisemmin. Myös raportoitavan tiedon määrää ja esitettyä toimintamallia arvioidaan ja täsmennetään yhdessä eri toimijoiden kanssa.

Lisäksi valmistelussa kiinnitetään huomiota siihen, että tunnistetut erityistilanteet voidaan huomioida selkeästi määriteltyinä toimintamalleina ja ohjeistuksina, mikä parantaa uudistuksen käytettävyyttä ja ennakoitavuutta käytännön toimeenpanossa.

6.3 Tiedon käyttötarkoitusten laajempi tarkastelu

Yhden luukun ja yhden kerran periaatteiden täysimääräinen toteutuminen edellyttää edelleen kehittämistoimia, erityisesti tiedon hyödyntäjien määrän ja tiedon käyttötarkoitusten laajuuden osalta. Tämän vuoksi on tunnistettu tarve laajentaa tarkastelua siten, että uudistuksen vaikutuksia ja hyötyjä voidaan arvioida monipuolisemmin eri sidosryhmien näkökulmasta.

Verohallinnon valmisteluprojekti on käynnistänyt laajemman selvitystyön tiedon hyödyntäjien käyttötarkoituksista ja tietotarpeista. Lausuntokierroksen jälkeen yhteistyötä on tiivistetty keskeisten viranomaistoimijoiden kanssa, ja yhteisiä selvityksiä on käynnistetty muun muassa Kelan, eläkealan toimijoiden, Tulorekisteriyksikön sekä Haraan talouden selvitysyksikön kanssa. Lisäksi valmisteluprojekti on aloittanut jatkoselvityksen useiden mahdollisten tiedon hyödyntäjien tunnistamiseksi sekä heidän tietotarpeidensa kartoittamiseksi. Tavoitteena on muodostaa vuoden 2026 aikana aiempaa kattavampi kokonaiskuva tiedon hyödyntämisen mahdollisuuksista sekä tunnistaa uusia käyttötarkoituksia yritysten taloustiedoille. Samalla luodaan edellytyksiä laajemmille yhteiskunnallisille hyödyille.

Kuva 1: Keväällä 2026 päivitetty konseptikuva

6.4 Vaikutusten arviointi

Valmisteluprojekti yhtyy lausunnonantajien näkemukseen siitä, että vaikutusten arviointi oli lausuntovaiheessa vielä keskeneräinen. Tämä on tunnistettu osaksi valmisteluprosessin normaalia etenemistä, jossa vaikutusten tarkempi arviointi on mahdollista vasta sen jälkeen, kun keskeiset määrittelyt on täsmennetty ja uudistuksen laajuus on riittävällä tarkkuudella määritetty.

Vaikutusten arviointi toteutetaan valtioneuvoston ohjeistuksen mukaisesti sekä laadullisesti että määrällisesti siinä laajuudessa, jota lainsäädäntövalmistelu edellyttää. Arvioinnissa tarkastellaan kattavasti muun muassa uudistuksen vaikutuksia yrityksiin, viranomaisiin, julkiseen talouteen sekä tietojärjestelmiin. Lisäksi vaikutusten arvioinnin asianmukaisuutta varmistetaan tiedonhallintalain mukaisen arviointimenettelyn kautta. Tähän liittyen valmisteluprojekti on pyytänyt valtiovarainministeriöltä tiedonhallintalain mukaisen lausunnon arvioinnin tueksi. Jatkovalmistelussa on tarkoituksenmukaista syventää vaikutusten arviointia erityisesti yritysvaikutuksista, toteutuksen kustannuksista sekä käyttöönoton aikatauluun liittyvistä riippuvuuksista. Näin varmistetaan, että päätöksenteon tueksi on käytettävissä riittävän tarkka ja luotettava kokonaiskuva uudistuksen vaikutuksista.

Ennen toimeenpanovaiheeseen siirtymistä ratkaisulle on lisäksi perusteltua toteuttaa ulkopuolisen toimijan tekemä riippumaton toteutettavuusselvitys. Tällainen selvitys tukee riskienhallintaa ja varmistaa, että suunniteltu ratkaisu on teknisesti, toiminnallisesti ja taloudellisesti toteuttamiskelpoinen sekä yhteensopiva olemassa olevien järjestelmien ja toimintaympäristön kanssa.